

Lisica

U proljeće 1883., kad su se modrokrile sjenice budile s oštrim jutrima, a ispod trulog se lišća slutio život, jedna se lisica bez noge oprezno kretala rubom lijepog imanja prema Štrigovi. Iz njena repa zima je istjerala boje, a nepovjerljiv pogled tek se oslobađao sjećanja na željeznu klopku.

Travanjsko sunce ogledalo se u prozorima i zrcalima istočnoga dijela kurije, zagrijavši pod Vladislavove sobe napravljen od spačvanske hrastovine. Uvuklo se u sat s jantarnim kazaljka donesen s Baltika i kao iz tintarnice razlilo po radnome stolu pedantno složenome prema pravom pruskom drilu. Vladislav je zagundao poput psa kojeg se dira dok spava, ali onda je ustao kao da je još uvijek u vojnoj kadetskoj školi. Dok je vezivao bijelu kravatu, na vrata je pokucala njihova Ljubica, žena u godinama, kojoj je muž stradao u Jelačićevim postrojbama, ostavivši je samu s dvjema djevojčicama. Bila mu je poput majke koja je umrla pri Krstinu porodu i koju je tek mutno pamtio. Otac ju je iz zahvalnosti zadržao i kada njegovoj djeci više nije trebala dadilja. Vladislav je s 13 godina otišao u Brandenburg, u osjetljiva vremena kad bi bolje bilo stati uz austrijskog cara. Nespretno se gubio malo joj govoreći *Vi*, malo *ti*, prvo kao mladi čovjek kojemu doliči poštovati njezine godine i zasluge, drugo kao dječak kojega je odnjegovala, češljem od slonovače ravnajući njegovu valovitu kosu i odgajajući ga tako da nikada ne zaboravi tko je i odakle je, da voli svoju zemlju i stpljivo čeka priliku da je oslobodi kao nesretnu kunu ili lisicu iz zamke.

Za Uskrs su svi bili kod kuće. Bilo je lijepo ponovno vidjeti sestru i mlađeg brata. Nana se pretvarala u ljepoticu, a Krsto je već bio momčić. Kao član visoke zemaljske vlade, Vladislav je radio na dogovoru kako do Zagreba željeznicom dopremiti biskupove umjetnine od Đakova preko Pečuha i Žaknja jer se složenost političkih odnosa u carstvu odražavala na složenost željezničke mreže. Vladislavov se otac Stjepan s prijateljem Lobelom i dva lovačka psa vratio iz lova. Novog kuhara Alberta, s izvrsnim preporukama s imanja u Pribislavcu, zadivio je vepar ustrijeljen kod Železne Gore. Otac je bio odlučan: „Na ražanj s njime! Ništa ugarsko, pa ni njihov gulaš od divljači!... A ovu ćemo ljepoticu preparirati“, dodao je pokazujući na lisicu prebačenu preko ograde trijema, „Krzno joj je još zimsko, neka neku lijepu srebrnu kopču stave na mjesto noge koje nema... A kljove vepra impresionirat će Mošinskog.“

Psi su pojurili na svoj tepih ispred kamina, zaljuljavši svilene zavjese kroz koje je Nana sanjivo gledala van, dok se Krsto igrao figurama vojnika veseleći se večerašnjem druženju sa Spanheimovim sinom i malim Feštetićevim. Lobelova Lada s djecom stiže iz lječilišta u Opatiji, donijet će onaj med koji je spominjala, od borovih iglica i kadulje, za Krstinu astmu, i ono puno važnije... papire potrebne za „našu stvar“. Kucnuo je čas. Pejačević je dao naslutiti da će stati uz njih. Vrijeme je da se u Hrvatskoj napokon govori hrvatskim, pa da se i Štrigova, antički Stridon, rodno mjesto svetog Jeronima, napokon prestane pisati Stridovar!

Kad se dan iscijedio kao vosak, gosti su stigli. Vladislav je, iako to nikada ne bi priznao, više nego važnu soareju čekao Nju, Milu Mošinski, mlađu kćer u obitelji, koju je zadnji put vidio na Tri kralja u Šaulovcu kod Kiševih. Kad je u svijetloj haljini sišla iz kočije, srce mu se uzlupalo kao batići za lepoglavsku čipku. Nasmiješila mu se kristalnomodrim očima, kao onoga dana kad ju je prvi put ugledao. Radije bi cijelu večer proveo s njom nego u ozbiljnom muškom razgovoru, ali, tješio se, kada nagodba bude izvan snage, u čemu moraju pomoći pribavljeni spisi koji dokazuju izdaju, kad naši grbovi budu tamo gdje im je mjesto i kad napokon budemo svoji na svome, zaprosit će je.

Na večeri se razgovaralo o koječemu, od uroda vinograda u Cmrečnjaku do nove željezničke linije kojom bi vozio luksuzni vlak nazvan Orient Express, a koji bi uskoro trebao prolaziti i kroz Zagreb na trasi Pariz-Istanbul. Vladislav i Mila bez puno su riječi znali da su saveznici: u ljubavi, dakle i u braku koji ih čeka, u gorljivosti srca prema istim vrijednostima i idealima.

Nakon večere muškarci su se povukli u radnu sobu. Vrijedni dokument koji je iz Rijeke preko Lade poslan saborskom zastupniku Stjepanu trebao je promijeniti tijek nacionalne povijesti pa je valjalo razraditi strategiju. Mila je ispratila Vladislava pogledom u kojemu su se već vidjela njihova djeca i dom, u domovini u kojoj se o slobodi više nije moralo samo sanjati.

Kuhar Albert za tu im je prigodu u sobu dao poslati birano vino iz berbe 1871., prije nego se pojavila filoksera, koje je osobno donio s imanja na kojemu je godinama služio jednog mađarona prije nego se ovaj vratio u Jegersek.

Nakon pola sata Mila se ogrnula pelerinom kako bi izišla na svjež zrak i pogledala ima li zvijezda. Neobično, iz muške sobe na kraju hodnika nisu se čuli glasovi. Još je neko vrijeme čekala, a onda pokucala i oprezno provirila. U naslonjaču je klonulo sjedio Stjepan. Njezin je otac ležao na podu, kao i ostala dvojica. Vladislav je još disao protisnuvši: „Vino... zamka...” Koraknula je bez daha dok joj se pod cipelama drobio razbijeni kristal. Gubeći svijest, Mila je ugledala lisicu kako odgriza vlastitu nogu da bi se oslobodila iz klopke, a onda je čula puščano zrno i vidjela kako njezin kitnjasti rep natapa krv crvena kao vino...

Vito Križnjak, 4.d

XI. gimnazija

mentorica: Ivana Babić